

Åbent brev til Justitsministeriet vedr. Irakkommission

Dato: 11. januar 2012¹

Justitsminister Morten Bødskov
Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
12165 København K

Kære Morten Bødskov,

Regeringen har besluttet at nedsætte en undersøgelseskommission om Danmarks deltagelse i krigen i Irak, og et kommissorium for en sådan undersøgelseskommission skulle for tiden være under udarbejdelse i Justitsministeriet.

Der er for tiden nedsat blandt andet en særlig Farumkommission, en undersøgelseskommission om Blekingegadebanden og en undersøgelseskommission om behandlingen af statsløse, og Folketinget behandler netop nu kommissoriet for den undersøgelseskommission, der skal behandle forhold i forbindelse med myndighedernes behandling af statsministerens skattesag. Fælles for disse undersøgelseskommissioner er, at undersøgelseslederen er eller forventes at blive en landsdommer.

Nedsættelsen af en særlig undersøgelseskommission om Danmarks deltagelse i krigen i Irak krigen giver anledning til en række overvejelser, som jeg skal henstille, at man tager i betragtning, inden man afslutter arbejdet med kommissoriet. Det drejer sig særligt om rammerne for kommissionens undersøgelser og sammensætningen af kommissionen.

Ud fra den politiske debat og den dækning, pressen har givet af Danmarks deltagelse i krigen, antager jeg, at kommissoriet kan blive meget bredt og muligvis række ud over rent juridiske vurderinger. Det rejser umiddelbart spørgsmålet, om et sådan bredt kommission kan besvares af kun en undersøgelseskommission. Men det rejser også spørgsmålet, om det er absolut nødvendigt, at formanden for en sådan eller sådanne undersøgelseskommissioner nødvendigvis skal være en dommer.

De opgaver, der forudsættes løst i en undersøgelseskommission, er efter deres art ikke sædvanlige for domstolene, og da de typisk besættes med rutinerede dommerkræfter, er de ofte meget ressourcekrævende for domstolene. I betænkning nr. 1315 om undersøgelsesorganer hedder det således:

---

¹ <http://dommerforeningen.dk/meddelelser/2012/brev-til-justitsministeriet-vedr-irakkommission/>

.." dommere bør ikke være de eneste, der kan komme i betragtning til at forestå eller lede undersøgelser af forhold i den statslige forvaltning: tværtimod bør der være mulighed for efter en konkret vurdering at bestemme, om undersøgelsen bør forestås af en dommer eller af en anden jurist;.."

Synspunktet har også fundet udtryk i lovteksten, der indeholder et helt kapitel for det tilfælde, at der ikke er dommerdeltagelse i kommissionen.

Dommerforeningen skal på denne baggrund henstille til overvejelse, at man opdeler kommissoriet, således at rent retlige spørgsmål udskilles og overlades til en undersøgelseskommission med en dommer i spidsen, og at øvrige emner af mere samfundspolitisk eller historisk karakter overlades til en kommission uden dommerdeltagelse. Ønsker regering og Folketing, at undersøgelsen ledes af en dommer, kunne man alternativt overveje at opdele kommissoriet i flere undersøgelseskommissioner med hver sin dommer som formand.

Uanset hvilken model, der foretrækkes, skal jeg opfordre til, at kommissoriet eller kommissorierne bliver så præcise som muligt. I dagspressen og blandt politikere rejses der ofte kritik af, at undersøgelseskommissioner er år og dag om at afslutte deres arbejde. Dertil er kun at sige, at jo bredere og mere upræcist et kommissorium, man vælger, dets større er risikoen for, at arbejdet tager tid. Man kan ikke på den ene side forlange, at hver en sten bliver vendt og samtidig overaskes over, at ting tager tid. Tager man ikke højde herfor i forbindelse med nedsættelsen af en Irak kommission, kan man frygte, at den vil være adskillige år om at løse sin opgave.

Dommerforeningen uddyber gerne sine synspunkter under et møde.

Jeg har sendt en kopi af denne henvendelse til de to landsretspræsidenter og direktøren for Domstolsstyrelsen.

Med venlig hilsen

Mikael Sjöberg

Fmd. for Dommerforeningen

Åbent brev til Folketingets udvalg for Forretningsordenen vedr. Irakkommission

Dato: 9. maj 2012²

Til Folketingets Udvalg for Forretningsordenen.

Justitsminister Morten Bødskov har sendt regeringens udkast til en undersøgelseskommission om den danske krigsdeltagelse i Irak og Afghanistan til Folketingets Udvalg for Forretningsordenen.

Der er for tiden nedsat en undersøgelseskommission om Blekingegadebanden, en undersøgelseskommission om behandlingen af statsløse og undersøgelseskommission om myndighedernes behandling af statsministerens skattesag. Fælles for disse undersøgelser er, at undersøgelseslederen er landsdommer.

De opgaver, der forudsættes løst i en undersøgelseskommission er efter deres art ikke sædvanlige for domstolene, og et kritikpunkt i betænkning om undersøgelsesretter var blandt andet, at domstolene - til skade for tilliden til domstolene - kan blive gjort til aktører i sager, der reelt afspejler politiske konflikter.

Domstolene påtager sig naturligvis at lede en undersøgelseskommission, når og hvis regering og Folketing anmoder om det. Det er derfor ikke rigtigt, når nogle medier har fremstillet det således, at Dommerforeningen skulle vægre sig mod at stille en eller flere kolleger til rådighed for undersøgelseskommissioner.

Dommerforeningen retter henvendelse til udvalget nu, idet der er et par overvejelser, man gerne vil have bliver taget i betragtning, før Irak-kommissoriet er endeligt. Når det endelige kommissorium foreligger, forestiller jeg mig ikke yderligere kommentarer i den anledning.

Dommerforeningen kan frygte, at kritikken om, at dommere gøres til politiske aktører, let kan blive til virkelighed ikke mindst i forbindelse med den første del af kommissoriet. Ifølge udkastet skal undersøgelseskommissionen undersøge og redegøre for, om de oplysninger, der blev givet Folketinget i forbindelse med beslutningen om krigsdeltagelse og efterfølgende besvarelse af folketings-spørgsmål m.v., var retvisende og fyldestgørende. Ordet retvisende er vel i bund og grund en bevisvurdering, som jeg ingen bemærkninger har til. Imidlertid skal kommissionen også forholde sig til, om oplysningerne var fyldestgørende. Denne del af spørgsmålet er efter Dommerforeningens opfattelse, en mere politisk end egentlig juridisk

---

² <http://dommerforeningen.dk/meddelelser/2012/brev-til-folketingets-udvalg-for-forretningsordenen/>

vurdering. Man kunne spørge: fyldestgørende i forhold til hvad? Det er en politisk vurdering, om grundlaget for Danmarks krigsførelse skal undersøges og vurderes - en vurdering Dommerforeningen naturligvis respekterer, men for i videst muligt omfang at undgå, at kommissionen skal bruge tid på selv at beskrive indholdet af sit mandat, skal man henstille, at denne del af kommissoriet tydeliggøres.

Undersøgelseskommissionen skal endvidere undersøge og redegøre for, om de folkeretlige forpligtelser, som påhviler Danmark, er blevet overholdt i forbindelse med tilbageholdelse af personer under den danske krigsdeltagelse i henholdsvis Irak og Afghanistan. I denne vurdering forventes kommissionen blandt andet at inddrage materiale fra andre undersøgelser om Danmarks deltagelse i Irak-krigen og de mange afgørelser fra domstolene, der er af betydning for de forhold, som undersøgelseskommissionen i øvrigt skal undersøge og redegøre for.

I medierne og blandt politikere rejses der ofte kritik af, at undersøgelseskommissioner er år og dag om at afslutte deres arbejde. Dertil er at sige, at jo bredere og mere upræcist et kommissorium, man vælger, dets større er risikoen for, at arbejdet tager tid. Man kan ikke på den ene side forlange, at alle tænkelige forhold skal undersøges og samtidig overraskes over, at det tager tid.

Kommissoriet for den kommende Irak-undersøgelse er - i hvert fald i udkastet meget bredt og omfangsrigt - men samtidig noterer Dommerforeningen sig, at udkastet til kommissorium opererer med en tidsramme på 5 år.

Dommerforeningen uddyber gerne sine synspunkter under et møde.

Med venlig hilsen

Mikael Sjöberg

Fmd. for Dommerforeningen